

Erityisasiantuntija

Emmi Vettenranta

22.7.2025

VALTIONEUVOSTON ASETUS SAIRAUSSVAKUUTUSLAIN (1224/2004) 3 A LUVUSSA TARKOITETUISTA VÄLIAIKAISISTA 65 VUOTTA TÄYTTÄNEIDEN VAKUUTETTUJEN HOITO- JA TUTKIMUSKORVAUKSISTA**Pääasiallinen sisältö**

Sairausvakuutuslain (1224/2004) 3 a luvun 1 ja 5 §:n nojalla ehdotetaan annettavaksi väliaikainen valtioneuvoston asetus sairausvakuutuslain 3 a luvussa tarkoitetuista 65 vuotta täyttäneiden vakuutettujen hoito- ja tutkimuskorvauksista. Asetuksella tarkennettaisiin sairausvakuutuslain 3 a luvun väliaikaista sääntelyä 65 vuotta täyttäneiden vakuutettujen hoito- ja tutkimuskorvausten osalta.

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.9.2025.

1 Asian tausta ja asetuksenantovaltuus

Sairausvakuutuslain muutokset (HE 36/2025 vp) koskien yksityisen sairaanhoidon korvauksia 65 vuotta täyttäneille vakuutetuille tulevat voimaan 1.9.2025. Valtioneuvoston asetuksella tarkennettaisiin lain 528/2025 sääntelyä.

Sairausvakuutuslain 3 a luvussa säädetään 65 vuotta täyttäneiden vakuutettujen hoito- ja tutkimuskorvauksista. Luvun 1 §:n 1 momentin mukaan vakuutetulle, joka on täyttänyt 65 vuotta, korvataan yleislääketieteen alaan kuuluva lääkärin suorittama tutkimus sairauden toteamiseksi tai hoidon määrittelemiseksi ja lääkärin antama hoito sekä lääkärin määräämät ikäryhmään kuuluvien vakuutettujen tutkimiseen tarvittavat keskeisimmät laboratorio- ja kuvantamistutkimukset. Palveluntuottajan tulee sitoutua tuottamaan edellä tarkoitettuja palveluita enintään Kansaneläkelaitoksen vahvistamalla enimmäishinnoilla. Palveluntuottaja ei saa periä palveluista poliklinikka- tai toimistomaksuja tai muita vastaavia maksuja. Luvun 1 §:n 5 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin siitä, mitä maksuja palveluntuottaja voi periä vakuutetulta 1 momentissa tarkoitetuista palveluista.

Luvun 5 §:n 1 momentti sisältää lisäksi asetuksenantovaltuuden, jonka mukaan 1 §:n 1 momentissa tarkoitettujen lääkärinpalkkion sekä lääkärin määräämien laboratorio- ja kuvantamistutkimuksien enimmäishintojen ja korvaustaksojen perusteista voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

2 Asian valmistelu

Asetus on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä Kansaneläkelaitoksen kanssa. Kansaneläkelaitos vastaa sairausvakuutuslain mukaisten hoito- ja tutkimuskorvausten toimeenpanosta.

Asetuksesta on pidetty kirjallinen lausuntokierros, jota kuvataan tarkemmin muistion kohdassa 5. Valmistelussa on ollut tarpeen poiketa kuulemista koskevasta ohjeellisesta lausuntoajasta lainsäädännön toimeenpanoon liittyvien aikataulujen vuoksi.

Hankkeen asiakirjat ovat saatavilla valtioneuvoston hankesivuilta hanketunnuksella STM046:00/2025.

3 Nykytila ja keskeiset ehdotukset

3.1 Nykytila

Sairausvakuutuslain 1.9.2025 voimaan tulevassa 3 a luvussa säädetään väliaikaisesti 65 vuotta täyttäneiden vakuutettujen yksityisen sairaanhoidon hoito- ja tutkimuskorvauksista.

Luvun 1 §:n mukaan 65 vuotta täyttäneelle vakuutetulle korvataan yleislääketieteen alaan kuuluva lääkärin suorittama tutkimus mahdollisen sairauden toteamiseksi tai hoidon määrittelemiseksi ja lääkärin antama hoito sekä lääkärin määräämät ikäryhmään kuuluvien vakuutettujen tutkimiseen tarvittavat keskeisimmät laboratorio- ja kuvantamistutkimukset. Lääkäripalkkion korvauksen maksamisen edellytyksenä on, että tutkimuksen on suorittanut tai hoidon on antanut henkilö, jolla on oikeus harjoittaa Suomessa lääkärin tai erikoislääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä.

Lääkärin määräämä laboratorio- ja kuvantamistutkimus korvataan, jos toimenpiteen on tehnyt sairausvakuutuslaissa tarkoitettu muu terveydenhuollon ammattihenkilö ja laboratorio- ja kuvantamistutkimus on määrätty 3 a luvussa tarkoitettulla lääkärin vastaanotolla. Korvauksen maksamisen edellytyksenä on, että yksityisen terveydenhuollon palveluntuottaja on tehnyt Kansaneläkelaitoksen kanssa sopimuksen 3 a luvussa tarkoitettujen palveluiden tuottamisesta. Edellytyksenä sopimuksen tekemiselle on, että palveluntuottaja tekee Kansaneläkelaitoksen kanssa sopimuksen 15 luvun 9 §:ssä tarkoitettua suorakorvausmenettelystä. Palveluntuottajan on sitouduttava tuottamaan palveluja enintään Kansaneläkelaitoksen vahvistamilla enimmäishinnoilla. Palveluntuottaja ei saa periä palveluista poliklinikka- tai toimistomaksuja tai muita vastaavia maksuja. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin siitä, mitä maksuja palveluntuottaja voi periä vakuutetulta.

Luvun 2 §:n mukaan vakuutetulla ei ole oikeutta korvaukseen, jos 1 §:ssä tarkoitettu palvelusta on peritty poliklinikka- tai toimistomaksuja tai muita vastaavia maksuja tai enimmäishinnan ylittävä hinta. Vakuutetulle voidaan maksaa 1 §:ssä tarkoitettu korvaus lääkärinpalkkiosta enintään kolmen lääkärin vastaanottokäynnin perusteella kalenterivuodessa. Lääkäripalkkion korvaus voidaan maksaa enintään yhdeltä vastaanottokäynniltä vuorokaudessa. Vakuutetulle voidaan maksaa 1 §:ssä tarkoitettu korvaus laboratorio- ja kuvantamistutkimuksesta enintään kolmen lääkärin tekemän määräyksen perusteella kalenterivuodessa.

Luvun 3 §:n mukaan vakuutetun omavastuuosuus lääkärin suorittamasta tutkimuksesta ja antamasta hoidosta on enintään sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) nojalla annetussa asetuksessa säädetyn kolmelta ensimmäiseltä käynniltä samassa terveyskeskuksessa kalenterivuoden aikana avosairaanhoidon lääkäripalveluista perittävän käyntimaksun suuruinen maksu. Kustannuksista, jotka peritään lääkärin suorittamasta tutkimuksesta ja antamasta hoidosta, korvataan 5 §:n nojalla vahvistetun korvaustaksan määrä. Jos peritty palkkio on suurempi kuin korvauksen perusteeksi vahvistettu korvaustaksa, korvauksena suoritetaan korvaustaksan määrä. Peritty palkkio saa kuitenkin olla enintään 5 §:n nojalla vahvistetun enimmäishinnan suuruinen. Jos peritty palkkio on pienempi kuin korvauksen perusteeksi vahvistettu korvaustaksa, korvauksena suoritetaan perityn palkkion määrä.

Luvun 4 §:n mukaan lääkärin samalla kerralla määräämien laboratorio- ja kuvantamistutkimusten kustannuksista korvataan 50 prosenttia tutkimusten ja näytteenoton korvausten perusteeksi vahvistetuista enimmäishinnoista. Lääkärin samalla kerralla määräämän laboratorio- ja kuvantamistutkimuksen kustannuksista korvataan 5 §:n nojalla

vahvistetun korvaustaksan määrä. Jos laboratorio- ja kuvantamistutkimuksesta peritty palkkio on suurempi kuin korvauksen perusteeksi vahvistettu korvaustaksa, korvauksena suoritetaan korvaustaksan määrä. Peritty palkkio saa kuitenkin olla enintään 5 §:n nojalla vahvistetun enimmäishinnan suuruinen. Jos peritty palkkio on pienempi kuin korvauksen perusteeksi vahvistettu korvaustaksa, korvauksena suoritetaan perityn palkkion määrä.

Luvun 5 §:n mukaan luvun 1 §:ssä tarkoitettujen lääkärinpalkkion sekä lääkärin määräämien laboratorio- ja kuvantamistutkimuksien enimmäishintojen ja korvaustaksojen perusteista voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Enimmäishintojen ja korvaustaksojen perusteiden perusteella Kansaneläkelaitoksen on vahvistettava luettelo 1 §:n nojalla korvattavista lääkärinpalkkioista, lääkärin määräämistä laboratorio- ja kuvantamistutkimuksista sekä niiden korvaustaksoista ja enimmäishinnoista.

Kansaneläkelaitoksen on enimmäishintojen, korvaustaksojen ja luettelon vahvistamista valmistellessaan kuultava sosiaali- ja terveysministeriötä. Luettelon korvattavista lääkärinpalkkioista sekä lääkärin määräämistä laboratorio- ja kuvantamistutkimuksista sekä niiden enimmäishinnoista ja korvaustaksoista on perustuttava tutkimus- tai hoitotoimenpiteen laatuun, sen vaatimaan työhön ja aiheuttamaan kustannukseen, korvattavan palvelun hoidolliseen arvoon ja korvauksiin käytettävissä oleviin varoihin.

3.2 Keskeiset ehdotukset

Ehdotetaan annettavaksi uusi valtioneuvoston asetus, jossa tarkennettaisiin sairausvakuutuslain 3 a luvun sääntelyä. Asetuksessa säädettäisiin 65 vuotta täyttäneiden vakuutettujen lääkärinpalkkioiden ja laboratorio- ja kuvantamistutkimuksien korvaustaksoista ja enimmäishinnoista. Lisäksi asetuksessa säädettäisiin tarkemmin siitä, mitä maksuja vakuutetulta saisi periä.

4 Pääasialliset vaikutukset

Yksityisen sairaanhoidon hoito- ja tutkimuskorvauksiin tehtävien muutosten vaikutuksia on kokonaisuutena kuvattu asiaa koskevassa hallituksen esityksessä (HE 36/2025 vp). Asetuksella tarkennettaisiin sairausvakuutuslain sääntelyä ja välittömästi asetuksesta aiheutuvat vaikutukset ovat vähäisiä, eivätkä ne ole eroteltavissa hallituksen esityksen vaikutuksista.

5 Lausuntopalaute

Sosiaali- ja terveysministeriö on 17.6.2025 päivätyllä lausuntopyynnöllä pyytänyt 6 vastaanottajataholta lausuntoa asetusluonnoksesta. Lausuntopyyntö julkaistiin lausuntopalvelussa. Lausunnon pystyivät jättämään myös muut kuin jakelussa mainitut tahot. Lausuntoaika päättyi 13.7.2025.

Lausuntoja saatiin määräaikaan mennessä 8 kappaletta. Lausunto saatiin seuraavilta tahoilta: Hyvinvointiala Hali ry, Lääkäripalveluyritykset LPY ry, Pohjanmaan hyvinvointialue, Pohjois-Savon hyvinvointialue, Suomen Erikoislääkäriyhdistys ry, Suomen Yleislääkärit GPF ry, Tehy ry ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitos THL. Lisäksi Terveidenhuollon palveluvalikoimaneuvosto ilmoitti, että sillä ei ole lausuttavaa asiaan.

Osassa lausunnoista nostettiin esiin, että lääkärin vastaanottoja olisi voitava korvata useampi päivässä, sillä joissain tapauksissa jatkokäynti voisi olla mahdollinen ja tarkoituksenmukainen samana päivänä. Lääkärinpalkkion korvauksen saamisesta enintään yhdeltä vastaanottokäynniltä vuorokaudessa säädetään 1.9.2025 voimaan tulevan lain (528/2025) 2 §:n 2 momentissa. Valtioneuvoston asetuksella ei voida säätää siitä poikkeavasti. Vakuutetulle

voidaan maksaa korvaus sairausvakuutuslain 3 luvun ja 3 a luvun mukaisesti samana päivänä kahdelta eri vastaanottokäynniltä, mikäli hoidon on antanut eri lääkäri.

Osassa lausunnoista myös esitettiin huomioita siitä, että korvattavan lääkärin vastaanoton kesto tulisi määritellä, jotta korvaukset vastaisivat kohtuullista ja perusteltua palvelun sisältöä. Vastaanottokäyntien ajallista kestoja ei ole nähty tarkoituksenmukaiseksi rajata, koska asiakkaiden tarpeet voivat olla hyvin erilaisia. Vastaanotolla arvioidaan, pystytäänkö asiakas hoitamaan yhdellä vastaanotolla, vai onko tarpeen varata uusi vastaanottokäynti. Vastaanoton ajallisen keston rajaamisesta saattaisi syntyä ohjausvaikutuksia, joita ei voida pitää tarkoituksenmukaisina.

Lisäksi muutama lausunnonantaja nosti esiin tutkimustulosten ilmoittamisen. Lausunnonantajat toivoivat tarkennusta siihen, millä tavalla ilmoitettuna tutkimustulokset sisältyisivät vastaanottokäynnin hintaan. Säännöskohtaisia perusteluja on täsmennetty tältä osin.

Hali ry ja Lääkäripalveluyritykset LPY ry huomauttivat, että diagnostiikan tuottamisessa kustannuksia aiheuttavat muun muassa tietojärjestelmät, laiteinvestoinnit, henkilöstökulut, tarvikkeet, tilat ja radiologin lausunto. Asetusmuistion perusteluja on tältä osin täsmennetty.

Suomen Erikoislääkäriyhdistys ry nosti esiin, että hallituksen esityksessä 36/2025 vp esitetty luettelo korvattavista tutkimuksista ei kata tavanomaisesti tarvittavia tutkimuksia. Sairausvakuutuslain mukaan Kansaneläkelaitos vahvistaa tutkimusluettelon, eikä sen sisältöä näin ollen määritellä valtioneuvoston asetuksella.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL totesi lausunnossaan, että olisi ongelmallista, mikäli vastuu palveluntuottajan väärästä hinnoittelusta säilyttäisiin vakuutetulle. THL ehdotti lausunnossaan, että virhetilanteissa palveluntuottajalta evättäisiin korvaus kokonaan ja asetukseen lisättäisiin, että evättyä korvausta ei saisi laskuttaa asiakkaalta. Lisäksi THL ehdotti, että asetukseen lisättäisiin palveluntuottajien velvollisuus informoida asiakasta siitä, korvataanko vastaanottokäynti sairausvakuutuslain 3 a luvun mukaisesti. Yksityisen terveydenhuollon palvelunkäyttäjä on kuluttajan asemassa ja häntä suojaa kuluttajansuojalaki (38/1978). Palveluita käyttävällä on esimerkiksi turvanaan kuluttajansuojalaissa säädetty oikeussuojakeinot, mikäli palvelussa on virhe. Kuluttajansuojalaki myös velvoittaa palveluntuottajaa antamaan asiakkaalle palvelun hintatiedot siinä vaiheessa, kun hän on ostamassa tai varaamassa palvelua.

Lausuntopalautteen johdosta on täsmennetty asetusmuistion perusteluja diagnostiikkaan liittyvien kustannusten ja tutkimustulosten ilmoittamisen osalta. Asetuksen pykälään ei ole tehty muutoksia lausuntopalautteen perusteella.

6 Säännöskohtaiset perustelut

1 §. Lääkäripalkkion korvaustaksat ja enimmäishinnat. Pykälän 1 momentin mukaan lääkäripalkkion korvaustaksa olisi lääkäripalkkion enimmäishinnan ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun asetuksen (912/1992) 7 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisen käyntimaksun suuruisen omavastuuosuuden erotus. Palveluntuottajat voisivat myös periä vakuutetulta tätä matalamman omavastuuosuuden, mikäli tarjotun palvelun hinta alittaisi enimmäishinnan. Tällöin korvaustaksan määrä pysyisi samana, mutta asiakkaan omavastuuosuus olisi pienempi.

Pykälän 2 momentin mukaan lääkäripalkkion enimmäishintaan sisältyisi lääkäripalkkio sekä toimisto- ja palvelumaksuilla katettavat kustannukset. Sairausvakuutuslain 3 a luvun 1 §:n 5 momentin mukaan palveluntuottaja ei saa periä palveluista poliklinikka- tai toimistomaksuja tai muita vastaavia maksuja. Tämä tarkoittaa, että näillä toimisto- ja

palvelumaksuilla tavallisesti katettavat kustannukset on huomioitu lääkärinpalkkion enimmäishintojen määrittelyssä. Vakuutetulta ei saisi periä erikseen tällaisia toimisto- ja palvelumaksuja, jotta vakuutetun maksettavaksi jäävän omavastuusuuden määrä olisi aina ennakoitavissa.

Pykälän 3 momentin mukaan tutkimustulosten ilmoittamisen katsottaisiin sisältyvän siihen lääkärin vastaanottoon, jolla tutkimukset on määrätty. Tämä tarkoittaisi, että kokeilun mukaisella lääkärin vastaanotolla määrättyjen laboratorio- tai kuvantamistutkimusten tulosten ilmoittaminen ei kuluttaisi vakuutetulta erikseen yhtä kokeilun mukaista lääkärin vastaanottokäyntiä, vaan tulosten ilmoittamisen katsottaisiin kuuluvan siihen vastaanottokäyntiin, jolla tutkimukset on määrätty. Tutkimustulosten ilmoittamisesta ei saisi näin ollen myöskään periä erillistä palkkiota. Tutkimustulokset voisi ilmoittaa esimerkiksi puhelimitse. Mikäli tutkimustulosten seurauksena on tarpeen keskustella jatkotutkimuksista tai hoitosuunnitelmasta, asiakas voi varata uuden ajan lääkärin vastaanotolle.

2 §. Lääkärin määräämien laboratorio- ja kuvantamistutkimuksien korvaustaksat ja enimmäishinnat. Pykälän 1 momentin mukaan tutkimuksien enimmäishinnat perustuisivat tutkimuskohtaisiin tuotantokustannuksiin. Tuotantokustannuksiin sisältyvät esimerkiksi näytteiden koneellinen analysointi, tietojärjestelmät, henkilöstökulut, tarvikkeet ja tilat.

Pykälän 2 momentin mukaan palveluntuottaja voisi periä laboratoriotutkimuksista erillisen näytteenottomaksun. Näytteenottomaksusta voitaisiin maksaa korvaus kerran kutakin laboratoriomääräystä kohden ja enintään kolmesta tutkimusmääräyksestä kalenterivuodessa. Näytteenottomaksulla katetaan esimerkiksi laboratoriotutkimusten ottamiseen liittyviä henkilöstö- ja materiaalikustannuksia.

Pykälän 3 momentin mukaan radiologisissa tutkimuksissa ja kliinisen fysiologian tutkimuksissa tutkimuksen tekemiseen liittyvät kustannukset sisältyisivät tutkimuksen enimmäishintaan.

3 §. Voimaantulo. Asetuksen olisi tarkoitus tulla voimaan 1.9.2025 alkaen ja olla voimassa 31.12.2027 saakka. Asetus olisi siten voimassa vastaavan ajan kuin sairausvakuutuslain 3 a lukua koskeva laki 528/2025.

7 Voimaantulo

Ehdotetaan, että asetus tulee voimaan 1.9.2025 ja on voimassa 31.12.2027 saakka.

8 Esitys

Esitetään, että valtioneuvosto antaa sairausvakuutuslain 3 a luvun 1 ja 5 §:n nojalla valtioneuvoston asetuksen sairausvakuutuslain (1224/2004) 3 a luvussa tarkoitetuista väliaikaisista 65 vuotta täyttäneiden vakuutettujen hoito- ja tutkimuskorvauksista.